

УДК 331.4:658.1:330.1

Тадеошук О. В.

olha.tadeoshchuk@gmail.com, ORCID ID: 0000-0001-9416-8055

ResearcherID: HPC-0871-2023

к.е.н., доцент кафедри менеджменту,

Львівський торговельно-економічний університет, м. Львів

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ЖІНОЧОЇ ФІНАНСОВОЇ ПОВЕДІНКИ

Анотація. У статті представлено комплексний аналіз методологічних підходів до оцінки жіночої фінансової поведінки в контексті сучасних економічних реалій. У дослідженні наголошується на критичній важливості розуміння фінансових звичок жінок, оскільки це безпосередньо впливає на їхню економічну автономію та соціальне становище. Оцінка фінансової поведінки жінок є складним процесом, що вимагає врахування великої кількості чинників, зокрема соціокультурних, економічних і психологічних аспектів. Стаття охоплює різні методології дослідження, зокрема кількісні (через опитування, статистичний аналіз) та якісні (глибинні інтерв'ю, фокус-групи) підходи. Розглянуто вплив соціальних норм, відношення до ризику, а також значення фінансової освіти на формування фінансової поведінки жінок. Сформульовані гіпотези свідчать про те, що жінки, які мають доступ до відповідної інформації та підтримки, здатні приймати більш обґрунтовані фінансові рішення. Окремо підкреслюється важливість інтеграції фінансової освіти в навчальні програми та активізації соціальних ініціатив, що заохочують розвиток фінансової грамотності. Результати дослідження демонструють позитивний вплив фінансової освіти на управління особистими фінансами, що, у свою чергу, призводить до покращення економічного становища сімей та суспільства в цілому. На завершення стаття підкреслює значення міждисциплінарного підходу до вивчення жіночої фінансової поведінки. Рекомендації, викладені в дослідженні, можуть слугувати основою для формування державних політик, спрямованих на підвищення фінансової грамотності жінок. Таким чином, результати роботи становлять цінність для подальших наукових досліджень у галузі фінансової економіки та соціального менеджменту.

Ключові слова: жіноча фінансова поведінка, фінансова грамотність, методологічні підходи, економічна автономія, кількісний аналіз.

Tadeoshchuk Olha

olha.tadeoshchuk@gmail.com, ORCID ID: 0000-0001-9416-8055

ResearcherID: HPC-0871-2023

Ph.D, Associate Professor of the Department of Management,

Lviv University of Trade and Economics, Lviv

METHODOLOGICAL APPROACHES TO ASSESSING WOMEN'S FINANCIAL BEHAVIOR

Abstract. The article presents a comprehensive analysis of methodological approaches to assessing women's financial behavior in the context of modern economic realities. The study emphasizes the critical importance of understanding women's financial habits, as this directly affects their economic autonomy and social status. Assessing women's financial behavior is a complex process that requires taking into account a large number of factors, including sociocultural, economic, and psychological aspects. The article covers various research methodologies, including quantitative (through surveys,

© Тадеошук О. В., 2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

statistical analysis) and qualitative (in-depth interviews, focus groups) approaches. The influence of social norms, attitudes toward risk, and the importance of financial education on the formation of women's financial behavior are considered. The hypotheses formulated indicate that women who have access to relevant information and support are able to make more informed financial decisions. The importance of integrating financial education into educational programs and promoting social initiatives that encourage the development of financial literacy is emphasized separately. The results of the study demonstrate the positive impact of financial education on personal finance management, which in turn leads to an improvement in the economic situation of families and society as a whole. In conclusion, the article emphasizes the importance of an interdisciplinary approach to studying women's financial behavior. The recommendations set out in the study can serve as a basis for the formation of public policies aimed at improving women's financial literacy. Thus, the results of the work are valuable for further scientific research in the field of financial economics and social management.

Keywords: women's financial behavior, financial literacy, methodological approaches, economic autonomy, quantitative analysis.

JEL Classification: D14, G21, I25, J16

DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-1256-2026-48-17>

Постановка проблеми. У суспільстві жіноча фінансова поведінка має важливе значення не лише для особистого економічного добробуту жінок, але й для загального економічного розвитку. Незважаючи на присутність жінок у всіх сферах економіки, зокрема в управлінні фінансами, проблема недостатньої фінансової грамотності залишається критично важливою. Багато жінок стикаються з труднощами при прийнятті фінансових рішень, що часто обумовлено низкою чинників, таких як обмежений доступ до інформації, соціокультурні бар'єри та недостатня підтримка з боку родини чи суспільства.

Серед основних проблем, пов'язаних із фінансовою поведінкою жінок, можна виокремити кілька ключових аспектів. По-перше, в Україні та інших країнах існує значна гендерна нерівність у доступі до фінансових ресурсів. Жінки частіше мають обмежений доступ до кредитів, інвестиційних можливостей і фінансових консультацій, що позначається на їх здатності управляти фінансами ефективно.

По-друге, жінки часто мають нижчий рівень фінансової грамотності порівняно з чоловіками. Це може бути зумовлено недостатньою освітою в галузі фінансів, відсутністю доступу до відповідних навчальних програм, а також соціальними стереотипами, які формують переконання про те, що фінансове управління є «чоловічою» справою. Тому жінки можуть бути менш впевненими в своїх здібностях до прийняття фінансових рішень; це, в свою чергу, може призвести до нерегулярних заощаджень і незадовільного управління боргами.

Крім того, вплив соціальних норм і культурних традицій також потрібно враховувати. Наприклад, у деяких суспільствах жінки можуть уникати ухвалення фінансових рішень на користь чоловіків, що зменшує їх активну участь у фінансових питаннях. Це призводить до потенційних фінансових втрат і знижує їхню економічну автономію.

Суттєвим залишається питання методологічних підходів до оцінки жіночої фінансової поведінки. Існуючі дослідження часто не враховують специфічні особливості жінок, їхні потреби та виклики, з якими вони стикаються. Це призводить до недостатньої обізнаності про фінансову поведінку жінок та ускладнює розробку ефективних політик і програм підтримки.

Таким чином, проблему фінансової поведінки жінок можна визначити як складний та багатогранний феномен, що вимагає всебічного аналізу з використанням різноманітних методологічних підходів. Важливість цього дослідження полягає не лише в розгляді існуючих проблем, але й у формуванні рекомендацій, що можуть підвищити фінансову грамотність жінок і сприяти їхній економічній незалежності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивчення жіночої фінансової поведінки стало основним напрямком досліджень, що триває протягом кількох десятиліть. Останні розвідки підкреслюють важливість розуміння багатоманітних чинників, які впливають на фінансові рішення жінок, що відображає зростаючу увагу до гендерних аспектів у фінансовій сфері.

Одним із значних внесків у цю галузь стало дослідження К. Шанмугама, яке виявило, що особистісні риси згідно з п'ятифакторною моделлю особистості позитивно впливають на фінансову грамотність та фінансові рішення. Це підтверджує необхідність врахування психологічних аспектів у вивченні жіночої фінансової поведінки.

Дослідження Дж. Харрісона аналізує вплив креативності та емоційного інтелекту на фінансову поведінку, вказуючи на їхню роль у ризикових фінансових рішеннях. Ці результати підкреслюють важливість розширення традиційних методологічних підходів, включаючи нові психологічні чинники, які формують фінансову поведінку жінок.

З іншого боку, роботи авторів Ю. Сю, А. Беллера, Б. Робертса і Дж. Броуна вказують на зв'язок між особистісними рисами та фінансовими труднощами, що допомагає краще зрозуміти специфіку фінансової поведінки молодих жінок. Автори використовують комплексні підходи для аналізу; це заповнює прогалини в традиційних дослідженнях.

Розвідки С. Мосса, Е. Гафурі і Л. Сміт виявляють зв'язок між емоційною нестабільністю, фінансовою тривогою та необачною фінансовою поведінкою. Це ще раз підкреслює, що фінансова поведінка жінок не може бути адекватно оцінена без врахування емоційних і психологічних факторів.

Крім того, джерела, що досліджують гендерні відмінності, як-от праця Дж. Вагнера і В. Волстада, також підтверджують важливість специфічних методів аналізу, які акцентують увагу на унікальних рисах фінансової поведінки жінок у контексті їх дому та роботи.

Інші дослідження, як-от праця Дж. Опініано та ін., виявляють, як просторові чинники впливають на фінансове прийняття рішень, акцентуючи на контекстуальних елементах, які повинні враховувати методологи при проведенні аналізу.

Сьогодні також з'являється нова парадигма, що зосереджується на визначенні фінансової особистості. Дослідження, проведене групою під керівництвом Ержебет Немет, вивчає фінансову особистість серед різних вікових категорій, що свідчить про новий етап у наукових розробках. Цей підхід дозволяє вивчити фінансову поведінку в контексті як індивідуальних, так і соціальних факторів.

Отже, аналіз останніх досліджень підтверджує: оцінка жіночої фінансової поведінки

вимагає комплексного багатовимірного підходу. Методологічні підходи, що враховують особистісні риси, емоційні аспекти, соціальні та культурні контексти, відкривають нові можливості для розробки ефективних програм фінансової освіти та підтримки жінок у фінансовій сфері.

Постановка завдання. Вивчення жіночої фінансової поведінки в сучасному світі є важливим напрямком досліджень у фінансовій психології та економіці. Для того, щоб забезпечити комплексний підхід до оцінки цієї поведінки, необхідно окреслити ряд завдань, які сприятимуть глибшому розумінню і аналізу фінансових рішень жінок.

По-перше, важливо визначити основні фактори, що впливають на фінансову поведінку жінок. Це включає не лише особистісні риси, але й соціокультурні аспекти, такі як роль родини, традиції та стереотипи, що можуть формувати ставлення жінок до грошей. Дослідження повинні зосереджуватися на виявленні даних факторів для подальшого їх аналізу.

По-друге, необхідною є розробка інструментів оцінки, які б дозволяли вимірювати різні аспекти фінансової поведінки. Це можуть бути адаптовані опитувальники, що стосуються фінансових знань, ставлення до ризику, управлінських навичок та емоційної складової при ухваленні економічних рішень. Важливо, щоб ці інструменти були зрозумілими і доступними для жінок різного віку і соціального статусу.

Третім завданням є включення як якісних, так і кількісних методів дослідження. Змішання підходів дозволить отримати більш повне уявлення про фінансову поведінку жінок, адже кількісні дані можуть доповнюватися глибшими якісними інтерв'ю, що висвітлять емоційні та соціальні чинники.

Не менш важливим є врахування гендерної специфіки в проведених дослідженнях. Розробка методів, які б акцентували на гендерних відмінностях у фінансовій поведінці, дозволить провести більш детальний аналіз, що враховує характерні риси та виклики, з якими стикаються жінки на фінансових ринках.

Наступним завданням є дослідження впливу емоційних факторів на фінансову поведінку. Вивчення того, як стрес, тривога чи емоційна нестабільність можуть впливати на ухвалення фінансових рішень, стане важливим елементом загальної картини фінансової поведінки жінок.

Останньою, але не менш важливою є оцінка фінансової особистості. Вивчення структурних компонентів фінансової особистості дозво-

лить краще зрозуміти, як особистість впливає на фінансові рішення, що, в свою чергу, може позитивно сприяти фінансовій грамотності та успішності.

Таким чином, постановка завдання в галузі оцінки жіночої фінансової поведінки має бути комплексною і багатогранною. Це вимагатиме інтеграції різноманітних методологічних підходів, що забезпечить глибокий аналіз і, зрештою, сприятиме розвитку ефективних стратегій для підвищення фінансової грамотності жінок.

Виклад основного матеріалу дослідження. Питання оцінки жіночої фінансової поведінки набуває дедалі більшого значення в умовах сучасних соціально-економічних трансформацій. Гендерні аспекти у фінансовій сфері впливають не лише на індивідуальний добробут жінок, але й на економічний розвиток суспільства загалом: підвищення фінансової автономії жінок сприяє зростанню рівня заощаджень, інвестицій, продуктивності праці та зменшенню вразливості домогосподарств. Попри це, існує низка специфічних перешкод – від історично сформованих ролей та стереотипів до структурних бар'єрів у доступі до фінансових послуг, – що роблять жіночу фінансову поведінку окремою темою дослідження, яка потребує цілеспрямованих методологічних рішень.

Сучасні дослідження демонструють, що фінансова поведінка жінок формується під впливом багатьох взаємопов'язаних чинників: особистісних рис (зокрема, в межах п'ятифакторної моделі особистості – рис. 1),

рівня фінансової грамотності, емоційного стану, соціокультурного контексту та діючих інституційних умов. Методологічні підходи до оцінки фінансової поведінки повинні віддзеркалювати цю складність, поєднуючи кількісні та якісні методи, адекватні інструменти вимірювання.

П'ятифакторна модель особистості (Big Five) є однією з найпоширеніших і надійних теоретичних основ для дослідження індивідуальних відмінностей у поведінці. У контексті оцінки жіночої фінансової поведінки застосування цієї моделі дозволяє систематично проаналізувати, як стабільні риси особистості впливають на прийняття фінансових рішень, ставлення до ризику, заощаджувальні практики та реакції на стресові фінансові ситуації. Розгляд п'яти основних вимірів – екстраверсії, доброзичливості (приємності), добросовісності, невротизму та відкритості до досвіду – дає змогу виокремити психологічні механізми, що покладені в основу спостережуваних гендерних відмінностей у фінансовій поведінці.

Аналіз п'ятифакторної моделі особистості показує, що кожен із п'яти базових вимірів має специфічні механізми впливу на фінансову поведінку жінок. Екстраверсія сприяє активному пошуку інформації та консультацій, але може збільшувати схильність до імпульсивних витрат; доброзичливість підвищує довіру до порад і співпрацю з партнерами, водночас потенційно знижуючи готовність до агресивного інвестування; невротизм здатний провокувати фінансову тривогу, уникнення ризику або імпульсивні рішення в стресових ситуа-

Таблиця 1

П'ятифакторна модель особистості та її вплив на фінансову поведінку

Екстраверсія (Extraversion)	Соціальна активність, енергійність, схильність до комунікації. Впливає на фінансову поведінку через соціальні контакти (консультації, мережеві можливості) та схильність до імпульсивних покупок.
Доброчинність / Приємність (Agreeableness)	Готовність до співпраці, довірливість, компромісність. Може впливати на упередженість щодо ризиків, довіру до фінансових порад і партнерів.
Невротизм / Емоційна нестабільність (Neuroticism)	Невротизм / Емоційна нестабільність (Neuroticism) – тривожність, емоційна лабільність, схильність до стресу. Впливає на імпульсивні рішення під тиском емоцій, страхи щодо інвестицій або уникнення ризику.
Відкритість до досвіду (Openness to Experience)	Творчість, готовність до нового, інтелектуальні інтереси. Може корелювати з готовністю експериментувати з новими фінансовими продуктами або інвестувати в інноваційні інструменти.
Екстраверсія (Extraversion)	Соціальна активність, енергійність, схильність до комунікації. Впливає на фінансову поведінку через соціальні контакти (консультації, мережеві можливості) та схильність до імпульсивних покупок.

Джерело: сформовано автором

ціях; відкритість до досвіду заохочує експерименти з новими фінансовими продуктами і більш інноваційні підходи до інвестування.

Отже, врахування особистісних рис (Big Five) є важливим для розуміння варіативності фінансової поведінки серед жінок та для розробки цілеспрямованих інтервенцій. Практичні наслідки включають адаптацію фінансових консультацій і програм навчання до індивідуального профілю: наприклад, більш структуровані плани та підтримка для осіб з високим рівнем невротизму, або можливості для безпечного експериментування з фінансовими інструментами для людей із високою відкритістю. Інтеграція даних про риси особистості з показниками фінансової грамотності і контекстними факторами дозволить точніше прогнозувати поведінкові патерни і підвищувати ефективність політик та освітніх програм.

Фінансова автономія жінок стає важливим чинником не лише для їх особистого добробуту, але й для загального економічного розвитку суспільства; необхідно розуміти, які фактори впливають на таку поведінку. Це дослідження має на меті виявити механізми, що формують фінансові рішення жінок, та визначити специфіку їх фінансових звичок, враховуючи різноманітні особистісні, соціокультурні та інституційні чинники. З огляду на складність цього явища методологічний підхід до оцінки жіночої фінансової поведінки повинен бути багатограним та інтегрованим. Використання як кількісних, так і якісних методів дозволяє не тільки отримати всебічну картину, а й глибше зрозуміти психологічні механізми, які покладені в основу фінансових рішень жінок. Обрані методологічні підходи є критично важливими для створення комплексного аналізу та розробки сприятливих умов для покращення фінансового добробуту жінок у суспільстві.

Таблиця 2

Методологічні підходи до оцінки жіночої фінансової поведінки

Кількісні методи		
Анкети та опитування – це створення структурованих анкет для збору даних про фінансові звички, знання та установки жінок. Це дозволяє зібрати значну кількість даних та провести статистичний аналіз.	Експериментальні дослідження – використання лабораторних або польових експериментів для вивчення реакцій жінок на різні фінансові стимули або умови. Це може включати тестування різних типів інформаційних кампаній.	Аналіз вторинних даних – використання вже наявних баз даних, наприклад статистичних звітів або попередніх досліджень, може дати цінні insights без потреби в новому зборі даних.
Якісні методи		
Глибинні інтерв'ю з жінками для отримання детального розуміння мотивацій, страхів та перешкод у їх фінансовій поведінці. Це дозволяє виявити нюанси, які можуть бути втрачені у кількісних дослідженнях.	Фокус-групи для жінок з обговорення їх фінансових практик і поглядів – можуть розкрити спільні теми та проблеми.	Контент-аналіз, дослідження медіа, публікацій або соціальних мереж для аналізу того, як жінки представлені у фінансових контекстах.
Мультимодальні підходи		
Провести кількісне дослідження для виявлення загальних тенденцій, а потім використовувати якісні методи для глибшого аналізу тих аспектів, що зацікавили у кількісному етапі.		
Психометричні оцінки		
Використання психометричних інструментів, таких як опитування з п'ятифакторної моделі особистості. Ці інструменти можуть бути адаптовані до специфіки жіночої фінансової поведінки для глибшого аналізу впливу особистісних рис на фінансові рішення.		
Крос-культурний аналіз		
Оцінка жіночої фінансової поведінки в різних культурних і соціально-економічних контекстах може виявити значні відмінності та спільні риси, що сприяють більш глибокому розумінню цього явища.		
Економічний аналіз		
Включення економічних теорій для пояснення фінансової поведінки, таких як теорія раціонального вибору або поведінкова економіка, може дати аналіз причинно-наслідкових зв'язків.		

Джерело: сформовано автором

У ході дослідження жіночої фінансової поведінки виявилось, що її оцінка вимагає всебічного та багатогранного підходу, враховуючи як кількісні, так і якісні методи. Використання анкет та опитувань дало змогу зібрати важливі статистичні дані про фінансові звички та установки жінок, в той час як експериментальні дослідження дозволили дослідити їх реакції на різні фінансові стимули, що підтверджує ефективність таких заходів.

Якісні методи, зокрема глибинні інтерв'ю й фокус-групи, виявили широкий спектр мотивацій та страхів, що впливають на фінансові рішення жінок, у той час як контент-аналіз показав, як жінки представлені в медіа та соціальних мережах. Мультиmodalні підходи, що поєднують кількісні та якісні дослідження, сприяють глибшому аналізу виявлених тенденцій.

Застосування психометричних оцінок дозволяє виявити особистісні риси, що впливають на фінансову поведінку, а кроскультурний аналіз відкриває нові перспективи для розуміння гендерних відмінностей у різних соціально-економічних контекстах. Включення економічних теорій, таких як теорія раціонального вибору, забезпечує причини та наслідки поведінкових патернів.

Отже, інтеграція різних методологічних підходів забезпечує комплексне розуміння фінансової поведінки жінок та відкриває нові можливості для розробки ефективних інтервенцій і програм, що сприятимуть підвищенню фінансової грамотності та автономії жінок у суспільстві. Це, в свою чергу, може позитивно вплинути на загальний економічний розвиток та стабільність.

У контексті зростаючої уваги до гендерних аспектів у фінансовій сфері важливим є не лише розуміння, як фінансова поведінка жінок формується, але й забезпечення етичних стандартів проведення таких досліджень. Етичні та практичні вимоги визначають рамки, в яких відбуваються дослідження, забезпечуючи безпеку та довіру учасників, а також надійність отриманих результатів.

Етичний підхід до проведення досліджень та дотримання практичних вимог є критично важливими для успішного виконання проекту. Це включає у себе забезпечення добровільності участі, конфіденційності інформації, інформованої згоди, а також адаптації методів дослідження до специфіки об'єкта вивчення.

Зважаючи на це, варто розглянути ключові етичні та практичні вимоги, які повинні враховувати дослідники у цій сфері. У фінансових дослідженнях, особливо тих, що стосуються жіночої фінансової поведінки, етичні вимоги мають критичне значення.

Узагальнюючи висновки щодо етичних вимог у фінансових дослідженнях, слід підкреслити, що дотримання стандартів етики є основою для отримання надійних і валідних результатів. Етичні принципи, такі як добровільність участі, інформована згода, конфіденційність, а також особливий акцент на захисті вразливих груп, формують довіру між дослідниками та учасниками.

Ці вимоги стають ще важливішими у дослідженнях жіночої фінансової поведінки, де учасниці можуть стикатися з соціальними та економічними труднощами. Чесність та прозорість у веденні дослідження, разом із регулярним моніторингом етичних умов, забезпечують захист прав учасників та сприяють більш повному розумінню теми.

Отже, дотримуючись етичних норм, дослідники не лише підвищують якість своєї роботи, але й сприяють розвитку соціально відповідальної науки, що покращує фінансове благополуччя жінок і, в ширшому сенсі, суспільства в цілому. Зважаючи на це, етичні вимоги становлять необхідний елемент усіх етапів фінансових досліджень і повинні бути інтегровані у всі методологічні підходи.

Етичні стандарти (рис. 2) забезпечують захист учасників дослідження, тоді як практичні вимоги гарантують методологічну чіткість і надійність отриманих даних. Визначення цих вимог і їхнє впровадження у дослідження дозволяє створювати надійні та достовірні висновки, які можуть використовуватися для формування ефективних політик і програм підтримки жінок у фінансовій сфері.

Узагальнюючи інформацію про етичні та практичні вимоги до досліджень жіночої фінансової поведінки, можна стверджувати, що їх дотримання є критично важливим для забезпечення надійності та валідності отриманих результатів. Етичні принципи, такі як добровільність участі, інформована згода, конфіденційність та захист уразливих груп, створюють основу довіри між дослідниками та учасниками. Ці вимоги особливо актуальні в контексті фінансових досліджень, де соціально-економічні бар'єри можуть впливати на поведінку жінок.

Добровільна участь (учасники повинні мати можливість без примусу обирати участь у дослідженні; важливо чітко пояснити, що їх участь є добровільною і що вони можуть відмовитися в будь-який момент).

Інформована згода (перед початком дослідження учасники повинні бути повністю поінформовані про мету, методи, корисність дослідження, можливі ризики та їх права; інформована згода має бути отримана в письмовій формі).

Конфіденційність (забезпечення захисту особистих даних учасників є ключовим аспектом; всі зібрані дані повинні бути оброблені анонімно, а доступ до них має бути обмеженим, щоб уникнути ненавмисного розкриття інформації).

Захист уразливих груп (важливо враховувати жінок та інших вразливих груп; необхідно вжити заходів для запобігання можливим негативним наслідкам для учасників, а також не експлуатувати особисті ситуації).

Чесність та прозорість (дослідники повинні бути відкритими щодо мети та процесів дослідження, не мають права вводити в оману учасників або прикрашати результати).

Компенсація учасників (якщо використовуються матеріальні або фінансові стимули для залучення учасників, важливо враховувати, як це може вплинути на добровільність їх участі; винагорода повинна бути адекватною та не викликати маніпуляцій).

Регулярний етичний моніторинг, під час проведення дослідження слід здійснювати постійний моніторинг етичних норм; наслідки дослідження для учасників мають бути регулярно оцінюваними, щоб оперативно реагувати на виникаючі етичні проблеми.

Рис. 1. Етичні вимоги до фінансових досліджень

Джерело: сформовано автором

Методологічна чіткість (необхідно чітко описати методи дослідження, щоб інші могли відтворити дослідження; це повинно включати деталі щодо вибору учасників, інструментів та процесів збору даних)

Адаптація дослідження (методи і підходи повинні бути адаптовані до специфіки жіночої фінансової поведінки, включаючи культурні, соціальні та економічні фактори, які можуть впливати на результати)

Валідація інструментів (використані психометричні інструменти та опитування повинні бути валідовані, щоб забезпечити точність і надійність отриманих результатів)

Регулярний перегляд (проводити регулярний перегляд етичних стандартів та практик дослідження, щоб дати можливість вносити необхідні зміни у разі змін в етичних або соціально-економічних умовах)

Співпраця з експертами (співпраця з фахівцями з етики та представниками жіночих громадських організацій здатна допомогти у виявленні важливих аспектів, які потребують уваги)

Рис. 2. Ключові елементи практики в дослідженнях жіночої фінансової поведінки

Джерело: сформовано автором

Практичні вимоги, включаючи методологічну чіткість, адаптацію підходів до специфіки досліджуваної групи, валідацію інструментів та регулярний перегляд стандартів, забезпечують якість дослідження і можливість його відтворення. Співпраця з експертами та представниками жіночих організацій допомагає виявляти важливі аспекти, які можуть залишатися поза увагою. Отже, інтеграція етичних і практичних вимог є необхідною умовою для успішного проведення досліджень у даній сфері. Це не тільки підвищує наукову якість, а й сприяє розвитку соціально відповідальних рішень, що можуть позитивно вплинути на фінансове становище жінок і загальний стан суспільства.

У дослідженнях жіночої фінансової поведінки важливість методологічних підходів не може бути переоцінена. Вибір відповідних методів дозволяє отримати всебічне розуміння того, як жінки приймають фінансові рішення, які чинники впливають на їхні фінансові звички та які бар'єри можуть виникати на їхньому шляху до фінансової автономії.

Кількісні методи, зокрема анкети та опитування, забезпечують можливість збору великих обсягів даних, які підлягають статистичному аналізу, тоді як якісні методи, наприклад глибокі інтерв'ю та фокус-групи, дозволяють виявити нюанси, які можуть бути втрачені у кількісному дослідженні. Мультиmodalні підходи, що поєднують різні методи, сприяють глибшому аналізу та всебічному вивченню теми.

Адаптація дослідження до специфіки жіночої поведінки, включаючи врахування культурних та соціальних контекстів, є необхідною умовою для досягнення точних і надійних результатів. Важливими є також етичні та практичні вимоги, які забезпечують безпеку учасників та цілісність дослідження.

Можна підсумувати: міцна методологічна основа в дослідженнях жіночої фінансової поведінки не тільки підвищує якість отриманих знань, але й сприяє розвитку більш обґрунтованих політик і стратегій підтримки жінок у фінансових питаннях, що, в свою чергу, може призвести до покращення їхнього фінансового статусу та загального добробуту суспільства.

Висновки і перспективи подальших досліджень у даному напрямі. Дослідження жіночої фінансової поведінки виявляє складну мережу факторів, які впливають на прийняття фінансових рішень жінками. Здійснені аналізи показують, що на цю поведінку впливають не лише економічні та фінансові аспекти, але

й культурні, соціальні та психологічні чинники. Це свідчить про необхідність комплексного підходу в дослідженнях, що поєднує різноманітні методологічні підходи. По-перше, потрібно дотримуватись етичних норм у дослідженнях, що є критично важливим для забезпечення захисту учасників та надійності результатів. По-друге, використання як кількісних, так і якісних методів дозволяє отримати глибше розуміння жіночої фінансової поведінки. Також важливим є врахування культурних і соціальних аспектів, що визначають поведінку фінансових суб'єктів.

Перспективи подальших досліджень включають кілька ключових напрямків. По-перше, проведення крос-культурних досліджень сприятиме виявленню варіацій у фінансових звичках жінок із різних культурних та соціальних контекстів. По-друге, аналіз впливу фінансових технологій (FinTech) може відкрити нові можливості для покращення доступу жінок до фінансових ресурсів і підвищення їхньої фінансової грамотності.

Дослідження вразливих груп дозволить краще зрозуміти, як підтримувати жінок у складних соціально-економічних умовах. Експериментальні дослідження здатні допомогти тестувати ефективність різних програм фінансового навчання, виявляючи найуспішніші стратегії. Нарешті, довгострокові спостереження за змінами у фінансовій поведінці жінок надають можливість вивчати тенденції та фактори, що їх зумовлюють.

Ці напрямки не лише сприятимуть глибшому розумінню жіночої фінансової поведінки, але й допоможуть розробити більш адаптовані й ефективні політики та програми, покликані підтримати жінок у їхньому фінансовому розвитку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Júlio Lobão, Rashed Isam Ashqar The Influence of Personality Traits on Household Financial Decisions: Evidence from 31 European Countries. *Revista Galega de Economía*. 2025, № 34(1):10116.
2. Khaira Amalia Fachrudin, Siti Latifah Relationship between individual characteristics, neurotic personality, personal financial distress, and financial behavior. *Cogent Business & Management*. July 2022, № 9(1).
3. Mostafa Saidur Rahim Khan, Hiroumi Yoshimura, Yoshihiko Kadoya Emotional Instability and Financial Decisions: How Neuroticism Fuels Panic Selling. *Risks*. 2024, № 12(12), 203.

4. Jamie Wagner, William B Walstad Gender Differences in Financial Decision-Making and Behaviors in Single and Joint Households. *The American Economist*. 2022, № 68(2).

5. Марченко І. За останні три роки рівень фінансової грамотності українців поліпшився – результати дослідження. Національний банк України. 26 листопада 2021.

6. Іваненко Т. Жінки й гроші: чому майбутнє фінансів має жіноче обличчя. Українські національні новини. 7 листопада 2025.

7. Климченко Н. Життєві позиції жінок та їх зв'язок з типами грошових переконань й грошовими установками. *Організаційна психологія. Економічна психологія*. 2024. Том 33 № 3–4. С. 11–123.

8. Довбик Ж., Мікунов А. Психологічні особливості ставлення до грошей дорослої особистості. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Психологія*. 2025. Том 1 № 21. С. 27–36.

REFERENCES

1. Júlio Lobão and Rashed Isam Ashqar (2025), The Influence of Personality Traits on Household Financial Decisions: Evidence from 31 European Countries, *Revista Galega de Economía*, no. 34(1):10116.

2. Khaira Amalia Fachrudin and Siti Latifah (2022), Relationship between individual characteristics, neurotic personality, personal financial

distress, and financial behavior, *Cogent Business & Management*, no. 9(1).

3. Mostafa Saidur Rahim Khan, Hiroumi Yoshimura and Yoshihiko Kadoya (2024), Emotional Instability and Financial Decisions: How Neuroticism Fuels Panic Selling, *Risks*, no. 12(12), 203.

4. Jamie Wagner and William B Walstad (2022), Gender Differences in Financial Decision-Making and Behaviors in Single and Joint Households, *The American Economist*, no. 68(2).

5. Marchenko I. (2021), Za ostanni try roky riven finansovoi hramotnosti ukrainsiv polipshyvsia – rezultaty doslidzhennia, *Natsionalnyi bank Ukrainy*, 26 lystopada.

6. Ivanenko T. (2025), Zhinky y hroshi: chomu maibutnie finansiv maie zhinoche oblychchia, *Ukrainski natsionalni novyny*, 7 lystopada.

7. Klymenko N. (2024), Zhyttievi pozytsii zhinok ta yikh zviazok z typamy hroshovykh perekonan y hroshovymy ustanovkamy, *Orhanizatsiina psykholohiia. Ekonomichna psykholohiia*, Tom 33 № 3–4, s. 11–123.

8. Dovbyk Zh. and Mikunov A. (2025), Psykholohichni osoblyvosti stavlennia do hroshei dorosloi osobystosti, *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Psykholohiia*, Tom 1 № 21, s. 27–36.

Дата надходження статті: 16.01.2026

Дата прийняття статті: 10.02.2026

Дата публікації статті: 30.03.2026